

MIKS ÕPPIDA “VÄIKEST KEELT”? INTEGRATIIVNE VS. INSTRUMENTAALNE MOTIVATSIOON VÄLISÜLIÕPILASTE EESTI KEELE ÕPPIMISEL

Birute Klaas-Lang, Liis Reile

Ülevaade. Välisüliõpilaste arv on Eesti kõrgkoolides kümne aasta jooksul kasvanud viis korda ja ulatub juba 6000-ni. Ühelt poolt aitab see täita demograafilisest olukorrast tingitud suurt auku üliõpilaste arvus, kuid teisalt on käivitanud diskussiooni, kuidas välisüliõpilasi enam siduda Eesti ühiskonna ja eesti keeleruumiga. Eesti keel kui suhteliselt väikese kõnelejaskonnaga keel ei pruugi kanda välisüliõpilase jaoks inglise keelele omaseid tarbijaväärtusi. Mis motiveerib välismaalast Eestis eesti keelt õppima ja kas teda üldse selleks miski motiveerib? Vene emakeelega Eesti elanikud õpivad eesti keelt pigem pragmaatilistel põhjustel ehk instrumentaalsest motivatsioonist johtuvalt. Artiklis otsitaksegi vastust, kas välisüliõpilaste eesti keele õppimise motivatsioon lähtub samadest põhjustajatest ja instrumentaalsest motivatsioonist või on õpingute käivitajaks muud tegurid. Motivatsioonisuuna määramisel soovitakse ka kindlaks teha, kas eesti keele õppimise instrumentaalne või integratiivne motivatsioon on seotud keele õppimise ja mitteõppimisega, Eestis viibimise aja, keeleõppijaeriala, soo ja haridustasemega.

Võtmesõnad: keelepoliitika, hariduspoliitika, õpimotivatsioon, vajadused, võõrkeeleõpetus, eesti keel

1. Sissejuhatus. Taustast ja probleemist

Eesti kõrgkoolides õpib aasta-aastalt üha enam välisüliõpilasi. Kümne aastaga on välisüliõpilaste hulk Haridus- ja Teadusministeeriumi andmete järgi kasvanud peaaegu viis korda: kui 2006/2007. õppeaastal oli neid põhiõppes Eestis 901, siis 2017/2018. õppeaastal juba 4395 (Kreegipuu 2017: 1, Piliste 2018). Kokku õppis aga Eesti kõrgkoolides eelmisel õppeaastal üle 6000 välisüliõpilase, sest eelmainitud õppuritele lisandusid Erasmuse vahetusüliõpilased. Ka näiteks praegusel

2018/2019. õppeaastal võeti Tartu Ülikooli vastu eelmise õppeaastaga võrreldes 7,5% rohkem välisüliõpilasi (TÜ 2018).

Eesti riigi hariduspoliitilis-strateegilised eesmärgid näevad ette välisüliõpilaste arvu veelgi suurendada: näiteks sihtasutuse Archimedes (vt Roosaar 2016) veebikeskkonnas “Study in Estonia” tuuakse välja Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise eesmärk kasvatada 2020. aastaks välisüliõpilaste arv kogu üliõpilaskonna seas seitsmelt protsendilt (2015. a seisuga) kümneni. 2016. aastal oli see osakaal umbes kaheksa protsenti. Võrdluseks Soomes oli samal ajal välisüliõpilasi 7,7% üliõpilaskonnast (Klaas-Lang, Metslang 2018: 676). Eesti on seega rahvusvahelistumise vallas Soomest protsentuaalselt ette jõudnud, mis tervikuna näitab Eesti kõrghariduse head positsiooni rahvusvahelisel haridusturul.

Välisüliõpilased õpivad Eestis põhiliselt ingliskeelsetel õppekavadel ning selliste kavade arv on 2017. ja 2018. aasta andmete põhjal kümne aastaga kasvanud ligi kaheksa korda: 20-lt 150-ni (Study in Estonia 2018, Kreegipuu 2017: 7–10). Kuna kõrgkoolide rahastust on tulemusnäitajate kaudu vähemalt viimastel aastatel seotud ka välisüliõpilaste arvu ja ingliskeelse õppega, siis on mõistetav ülikoolide soov võtta vastu võimalikult palju õppureid välismaalt. Välisüliõpilased aitavad täita ka kõrgkoolides demograafilisest langusest tingitud tühimikku üliõpilaste hulgas ja säilitada erialasid. On ju üliõpilaste arv tervikuna viie aasta jooksul Eestis langenud kolmandiku võrra: ligi 70 000-lt (2012. a) 46 000-ni (2017. a) (Klaas-Lang, Metslang 2018: 4). Eesti riigi huvides võiks olla, et ka ingliskeelsete kavade vilistlased jääksid Eestisse tööle. Eestisse tööle jäämise üks põhiline takistus on aga vähene sidusus Eesti ja eesti keelega, seda nii vilistlaste kui ka uurijate arvates (Klaas-Lang 2017, Ehala, Klaas-Lang 2018). Eesti Üliõpilaskondade Liidu uurimuses (Gross, Veldre 2017) juhitakse samuti tähelepanu, et välisüliõpilastele peaks Eestiga tihedamaks lõimimiseks võimaldama rohkem tasuta eesti keele õpet. Diskussioon, kas ja kui palju peaksid välisüliõpilased õppima eesti keelt ning tundma Eesti ühiskonda, mida peaks riik ja ülikoolid tegema, et välisüliõpilasi rohkem Eesti ühiskonda lõimida, jõudis olulise riikliku tähtsusega küsimusena ka Riigikogu arutlusse (vt Riigikogu pressiteenistus 2018).

Kas välisüliõpilane üldse soovib õppida väikese kasutajaskonnaga keelt? Eestis on varem korduvalt uuritud vene koolinoorte hoiakuid riigikeele õppimise ja oskamise vajalikkuse suhtes (vt nt Klaas-Lang jt 2014, Klaas-Lang, Praakli 2015), seda ka võrdlevalt Läti, Leedu, Soome, Iirimaa ja Kanada andmetega (vt Klaas-Lang jt 2015, Klaas-Lang, Praakli 2018). Vaadeldud on nii eesti kui ka vene emakeelega õpilaste keelehoiakuid, sh noorte silmis “väärtsuslikke” ja “väheväärtsuslikke” keeli (vt Ehala, Niglas 2004, Ehala, Tammemägi 2012). Hiljuti on tehtud keelehoiakute uuring 15–74-aastaste elanike seas (vt Keelehoiakute uuring 2017). Vene emakeelega isikute eesti keele õppimise käivitajaks on kõigi seniste uuringute põhjal eelkõige pragmaatilised motiivid ehk siis valdavalt instrumentaalne motivatsioon – soov edasi õppida, saada parem ja tasuvam töökoht, võimaldada endale materiaalseid väärtusi. Mis võiks olla aga eesti keele õppe motivaator välistudengi jaoks, kes õpib ingliskeelsel õppekaval ega plaanigi pikemalt Eestisse elama jääda? Kas sellisel välisüliõpilasel üldse ongi mingit motivatsiooni õppida eesti keelt?

Empiirilised andmed on näidanud, et üleilmne inglise keel mõjutab negatiivselt teiste keelte õppimise motivatsiooni, kuigi kultuuriline ja keeleline mitmekesisus aina suureneb. Keeli on hakatud väärtustama enam instrumentaalselt, ka keelte

õpetamisel keskendutakse eelkõige praktilistele suhtlusoskustele (nt kuidas toitu tellida, teed küsida) – keeleõppijat võetakse kui turisti või tarbijat. (Ushioda 2017: 469, 472) Kindlasti kannab just inglise keel selliseid tarbijaväärtusi. Kui lähtuda sellest paradigmast, siis on väikeste ja “väheväärtuslike” keelte õppimise ergutamine enam kui küsitav tegevus. Eesti keelel võõrkeelena võiks olla potentsiaali ainult teise keele õppeprotsessis, mida kannustavad instrumentaalsed motiivid. Ka eelmainitud vene emakeelega isikute eesti keele õpe on eelkõige teise keele õpe. Samas näitavad viimaste aastate uuringud ja kirjutised, et motivatsioon õppida muid keeli kui inglise keel on hoopis teistsugune. Huvitav on tähelepanek, et nende teiste keelte õppimise ja omandamise uurimustes on senisest enam välja toodud integratiivse motivatsiooni tegurit (Al-Hoorie 2017: 6–7).

Siinses artiklis analüüsivadki autorid Eestis õppivate välisüliõpilaste eesti keele õppimise motivatsioone, eelkõige motivatsioonisuunda, ja otsivad vastust küsimusele, kas välistudengit kannustab eesti keelt õppima pigem instrumentaalne või integratiivne motivatsioon, st kas välistudengi motivatsioonimuster langeb kokku pigem Eestis elavate vene emakeelega noorte õpimotivatsiooniga või on põhjused hoopis teised. Vaadeldakse sealhulgas, kas õpimotivatsioon on seotud selliste sotsiodemograafiliste teguritega nagu välisüliõpilase sugu, õppimisvaldkond, haridustase ja plaanitav Eestis viibimise aeg, ning kas see erineb eesti keele õppijatel ja mitteõppijatel. Artikkel põhineb Liis Reile 2018. aastal Tartu Ülikoolis kaitstud magistritööl “Eestis õppivad välisüliõpilased ja eesti keel: hoiakud ja keeleõppimise motivatsioon”, mis tõi välja seosed eesti keele väärtustamise, Eesti ühiskonda suhtumise, huvitatuse ja eesti keele õppimise vahel (Reile 2018).

2. Teoreetilised lähtealused

Integratiivse ja instrumentaalse motivatsiooni mõiste avamisel tuleks alustada motivatsioonist laiemalt. Kui asetada mõiste *motivatsioon* konteksti, on tegemist eeskätt psühholoogilise konstruktiga. Ühelt poolt on see argisuhtluses mõiste, mille sisule pikemalt ei mõelda. Samas aga on motivatsiooni uurijad defineerimisega raskustes, eriarvamusi on kõiges. Motivatsiooniteoreetikud on alustanud oletusega, et igasugusel käitumisel on põhjused ja uurijate eesmärk on need põhjused välja selgitada (Franken 2007: 4) ehk siis jõuda käitumist motiveerivate mõjuriteni. Motivatsiooni määratlemisel ollakse Zoltán Dörnyei (2001: 7–8) sõnul ühel nõul selles, et motivatsioon mõjutab seda, miks inimesed midagi teevad, kui pikalt nad sellega tegelevad ja kui palju nad selle nimel pingutavad. Motivatsiooni uurimisel on väljund ka igapäevaellu, sest motivatsioonile toetub näiteks produktiivsus tööl ja õppimine koolis. Aastate jooksul on uuritud inimese instinkte, vajadusi, isiksust, uskumusi, emotsioone ja veel paljut muud, et motivatsiooni sisu avada.

Kuidas on selle mõiste määratlemise ja uurimisega hakkama saanud keeleteaduses, täpsemalt teise keele omandamise (ingl *second language acquisition*, SLA) või ka võõrkeele omandamise uurimise seisukohast? Richard M. Ryan ja Edward L. Deci (2000: 54) on väitnud, et inimestel on motivatsiooni erineval määral, aga on ka mitu motivatsioonisuunda või -orientatsiooni (ingl *orientation*). Motivatsioonisuund sisaldab endas ka keelehoiakuid, mis võivad keeleõppijatel olla nt

sihtkeele, selle kõnelejate, kultuuri ja kasutusviiside suhtes (vt Ellis 1994: 198). Niisiis on hoiakud ja motivatsioon omavahel tihedalt seotud – hoiakud võivad motivatsioonile eelneada (Dewaele 2009: 633), aga nagu eeltoodust järeldub, siis võivad nad motivatsioonis juba sisalduda. Teise keele omandamise motivatsiooni uurimine sai alguse Kanadast tänu selle uurimissuuna teerajajatele Robert Gardnerile ja tema kolleegidele. Gardneri järgi sisaldab motivatsioon selle intensiivsust, keeleõppimise soovi ja hoiakuid keeleõppimise suhtes. Ta on oma teoorias võtnud kasutusele mõisted *instrumentaalne orientatsioon/suund* ja *integratiivne orientatsioon/suund* – nende ülesanne on motivatsiooni esile kutsuda ja suunata seda eesmärkide poole. Integratiivse suuna all mõeldakse tavaliselt positiivset suhtumist õpitava keele kõnelejaskonda, huvi nendega suhelda ja isegi samastuda sihtkeele ühiskonnaliikmetega. Integratiivne motivatsioon on seega lõimumise üks tähtsaid emotsionaalseid ja mentaalseid käivitajaid. Instrumentaalne motivatsioon on aga pigem utilitaarse tähendusega – eesmärk on pragmaatilise kasu saamine sihtkeele oskuse abiga (nt parem töö või palk). (Gardner 1985b: 11–12, 50–56) Gardneri motivatsiooniteooriast ongi tuntuimad just need kontseptid ja kui temal olid need tähistatud väljendiga “orientatsioon”, siis kasutusele on need võetud peamiselt motivatsiooni tähenduses, mis sisult algsest veidi erineb. Samas on integratiivse ja instrumentaalse suuna eristus pigem kontseptuaalne kui empiiriline. Mõlemad suunad saavad keeleõppijal esineda samal ajal, pole vastandid ega alternatiivid ja võivad motiveerida inimest korraga eri tugevusega. (Dörnyei, Ushioda 2011: 41–43, Baker 1992: 33, 35, Brown 2000)

Kui keeleomandamises võib välja tuua motiveerivad mõjurid, siis on selge, et on olemas ka demotiveerivad tegurid. Zoltán Dörnyei ja Ema Ushioda (2011: 138–140, vt ka Dörnyei 2001: 51) mõistavad demotivatsiooni (ingl *demotivation*) all motivatsiooni vähendavaid mõjureid. Ka motiveeritult keelt õppima asunu võib mingil põhjusel kaotada huvi ja püsivuse keelt omandada. Järelikult võiks demotivaatoreid mõtestada kui kindlaid väliseid mõjureid, mis vähendavad käitumusliku kavatsuse või tegevuse motivatsiooni. Motivatsioon võib keeleõppijal ka sootuks puududa. Algselt motivatsioonipsühholoogia teooriast tulnud termin *amotivatsioon* (ingl *amotivation*) väljendabki Ryani ja Deci (2000: 61) järgi seisundit, kus inimesel puudub kavatsus tegutseda.

SLA motivatsiooni kõrval on teadlased keskendunud ka teise keele õppimisprotsessi uurimisele (vt Dörnyei jt 2015: 12), inimesele kontekstis (nt Ushioda 2009: 215–220), õppija minapildile (nt Dörnyei, Ushioda 2011: 79–81, Dewaele 2009: 634–635), inimese multikompetentsusele (nt Cook 2016: 2–4) ning otsinud seoseid näiteks identiteedi, panustamise ja keeleõppimise vahel (vt Darwin, Norton 2015). Muu hulgas on arendatud välja teadusharudeülene ja probleemile orienteeritud transdistsiplinaarne teooria (vt The Douglas Fir Group 2016). Siit võib järeldada, et SLA motivatsiooni uurimine liigub lähemale individile tema mitmekeelses üleilmastavas maailmas, kus ilmnevad seosed kõige vahel ning leidub uusi ja sügavamaid aspekte, mida teooriate kavandamisel arvestada.

3. Uurimismeetod ja valim

Välisüliõpilaste eesti keele õppimise motivatsiooni ja hoiakuid Eesti ühiskonna ja eesti keele suhtes uuriti Reile magistritöös (2018) eelkõige kvantitatiivselt. Töö käigus koostati küsitlus, millega uuriti välisüliõpilaste a) taustainfot, b) hoiakuid ja motivatsiooni Likerti skaala meetodil ning c) hoiakuid semantilise diferentsiaali meetodil. Küsitluse teise osa moodustas väitestik, kus hoiakuid vaadeldi Likerti seitsmepunktilisel skaalal: 1 – *ei nõustu üldse*, 2 – *ei nõustu*, 3 – *mingil määral ei nõustu*, 4 – *neutraalne*, 5 – *mingil määral nõustun*, 6 – *nõustun*, 7 – *nõustun täielikult*. Väited jagunesid omakorda viide alarühma. Neist üks käsitles lähemalt välisüliõpilaste motivatsioonisuunda, mis on siinse artikli aluseks. Kokku 38 väitest väljendasid a) instrumentaalset motivatsiooni neli ja b) integratiivset motivatsiooni samuti neli väidet. Need olid kohandatud heade psühhomeetriliste omadustega standardiseeritud skaalast “Attitude/motivation test battery” (Gardner 1985a, 2004), kasutati ka Dörnyei seisukohti ja tähelepanekuid (vt Dörnyei 2001, 2003, Dörnyei, Ushioda 2011). Väited olid rühmadesse sobilikud, seda näitas kasutatud testi sisereleiaabluse koefitsient Cronbachi alfa (Tavakol, Dennick 2011), mis kesken-dub mõõtevahendi võimele mõõta järjekindlalt. Leitud näitajad olid küllalt kõrged, vastavalt $\alpha = 0,77$ instrumentaalse suuna ja $\alpha = 0,78$ integratiivse suuna puhul. Küsitlusega koguti andmeid elektrooniliselt ajavahemikus 11.12.2017–31.1.2018.

Uurimuses kasutati eesmärgipäraselt mittetõenäosuslikku valimit. Vaatluse alla võeti Eestis õppivad välisüliõpilased, nii vahetus- kui ka tasemeõppurid. Et saada võimalikult representatiivne valim ja arvestada kõigi Eestis õppivate välisüliõpilastega, koguti andmeid neljast Eesti avalik-õiguslikust ülikoolist. Koostööd tehti Tartu Ülikooli, Eesti Maaülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ja Tallinna Ülikooliga. Koguti 194 välisüliõpilase andmed. Enim andmeid õnnestus koguda Tartu Ülikooli välistudengitelt, kelle seast vastas 126 inimest, Eesti Maaülikoolist oli 29 vastajat ja Tallinna Tehnikaülikoolist 27 vastajat. Tallinna Ülikoolist võttis küsitlusest osa 12 välisüliõpilast.

Eestis õppis 2016/2017. õppeaastal 3917 välisüliõpilast (Kreegipuu 2017). Järelikult moodustas uurimuses kogutud valim ligi 5% kõigist välisüliõpilastest. Osalejate hulgas oli 89 meest (46%) ja 105 naist (54%), üldvalimi keskmine vanus oli 24,3 aastat (SD = 4,20). Noorim osaleja oli 18-, vanim 48-aastane. Muu hulgas uuriti, kui paljud välisüliõpilased on õppinud / õpivad või ei ole õppinud eesti keelt. Selgus, et kaks kolmandikku vastajatest (129 ehk 66%) on eesti keelt õppinud ja vaid üks kolmandik (65 ehk 34%) pole.

Järgnenud statistilise andmeanalüüsi käigus vaadeldi valimi kirjeldavat statistikat, näiteks iseloomustati keskmisi tulemusi ja käsitleti neid sagedusi kujutavatest histogrammidest leitu põhjal. Motivatsioonisuundade võrdlemisel kasutati mitteparameetrilist Wilcoxon'i astakmärgitesti (ingl *Wilcoxon signed ranks test*), sest grupid olid üksteisest sõltuvad, st võrreldi ühe vastaja kaht parameetrit omavahel (Field 2005: 534–542). Et võrrelda nii välisüliõpilase Eestis viibimise ajast, soost, õppimisvaldkonnast ja haridustasemest tulenevate gruppide kui ka keeleõppijate ja mitteõppijate keskmisi tulemusi, kasutati mitteparameetrilist Manni-Whitney U-testi. Valitud statistilise testi abil saab võrrelda kahe üksteisest sõltumatu grupi vahelisi erinevusi juhul, kui andmed ei jagune normaaljaotuse järgi (Field 2005: 522–533). Tabelites on esitatud valimi suurus (N, n), keskmine tulemus (M) ja

selle standardhälve (SD) ning astakute summa (ingl sum of ranks), mille põhjal test keskmisi võrdleb. Testi iseloomustavad veel statistikud nagu U, Z (näitab testi väärtust standardhälbe ühikutes), p ja r. Efekti suurus (r) näitab, kui suur on erinevus gruppide vahel: väike, kui $r = 0,1$; keskmine, kui $r = 0,3$; suur, kui $r \geq 0,5$. Tulemus on arvestatud statistiliselt oluliseks, kui olulisusnivoo $p \leq 0,05$.

4. Tulemused

Reile magistritööst (2018: 68) selgub, et välisüliõpilaste hoiakud eesti keele ja ühiskonna suhtes on pigem positiivsed ja Eesti on välisüliõpilasele hea keskkond: meeldiv, huvitav ja külgetõmbav. Välisüliõpilaste positiivsed hoiakud Eesti suhtes võiksid siis olla samuti hea lähtealus motivatsiooni tekkeks, et õppida tundma nii keelt kui ka ühiskonda laiemalt.

4.1. Integratiivne vs. instrumentaalne motivatsioon

Keeleõppimise motivatsiooni eri suundi iseloomustavate väidetega püüti leida vastus püstitatud uurimisküsimusele: kas välisüliõpilased väärtustavad eesti keelt enam instrumentaalselt või integratiivselt, kas välisüliõpilase eesti keele õpet kannustavad samad motivaatorid nagu vene emakeelega inimesi Eestis või on motivatsioonisund teistsugune. Motivatsioonisuuna määramisel otsiti vastust ka küsimustele, kas eesti keele õppimise instrumentaalne või integratiivne motivatsioon on seotud keele õppimise või mitteõppimisega, Eestis viibimise aja, keeleõppija eriala, soo ja haridustasemega.

Motivatsioonisuund määrati kindlaks esitatud väidetega nõustumise või mitte-nõustumise abil. Esmalt võeti arvesse neli väidet, mis iseloomustavad instrumentaalset suunda ja keskenduvad eesti keele õppimise praktilisele kasule. Vastajal tuli mõelda sellele, kas ta vajab eesti keelt karjääritegemiseks, töö saamiseks ja edasiõppimiseks ning kas keeleoskus teeb teda targemaks. Ka viimati nimetatud on seotud praktilise kasuga, sest eeldatavasti on targemal inimesel paremad väljavaated hea töökoha saamisel. Väited on tähistatud INST1–INST4.

INST1. Studying Estonian can be important for me because I'll need it for my future career. 'Eesti keele õppimine võib olla mulle oluline, sest vajan seda tuleviku karjääri jaoks.'

INST2. Studying Estonian can be important for me because it will make me a more knowledgeable person. 'Eesti keele õppimine võib olla mulle oluline, sest teeb mind targemaks inimeseks.'

INST3. Studying Estonian can be important to me because I think it will someday be useful in getting a good job. 'Eesti keele õppimine võib olla mulle oluline, sest arvan, et see on kunagi kasulik hea töö leidmiseks.'

INST4. Studying Estonian can be important for me because I think I will need it for further studies. 'Eesti keele õppimine võib olla mulle oluline, sest arvan, et vajan seda edasistel õpingutel.'

Integratiivse motivatsiooni suuna kirjeldamiseks kasutati samuti nelja väidet, mis peaksid väljendama eelkõige välisüliõpilase huvi eesti keele kõnelejate ja kultuuri

vastu. Osalejatel tuli hinnata oma suhtumist sellesse, kas eesti keel võib olla talle oluline, et paremini mõista eestlaste käitumist, kultuuri ja kirjandust, vabamalt suhelda eesti keele kõnelejadega ja nende tegevustest osa võtta (vt INTGR1–INTGR4). Eesti keele olulisus on seega vastaja jaoks otseses seoses sooviga eestlasi ja Eestit paremini tundma õppida, kuid eesti keel ei pruugi vastaja jaoks olla seotud pragmaatiliste väärtuste ja otsese materiaalse kasuga.

INTGR1. It can be important for me to know Estonian in order to better understand Estonians behaviour and problems. 'Eesti keele oskamine võib olla mulle oluline, et paremini mõista eestlaste käitumist ja probleeme.'

INTGR2. Studying Estonian can be important for me because it will enable me to better understand and appreciate Estonian art and literature. 'Eesti keele õppimine võib olla mulle oluline, sest võimaldab mul paremini mõista ja väärtustada eesti kunsti ja kirjandust.'

INTGR3. Studying Estonian can be important for me because I will be able to participate more freely in the activities of other cultural groups. 'Eesti keele õppimine võib olla mulle oluline, sest seetõttu saan vabamalt osaleda teise kultuurigrupi tegevustes.'

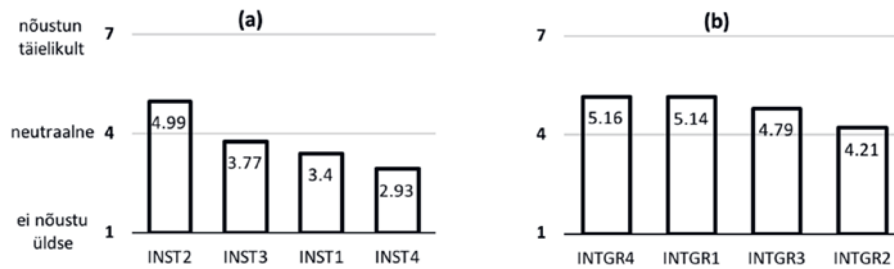
INTGR4. Studying Estonian can be important to me because it will allow me to be more at ease with Estonian speaking people. 'Eesti keele õppimine võib olla mulle oluline, sest see aitab mul tunda ennast vabalt eesti keelt kõnelejadega.'

Töö käigus analüüsiti välisüliõpilase motivatsiooni kirjeldamiseks kõiki kaheksat väidet, sh vaadati väidete keskmisi tulemusi ja alarühmade summat. Nagu eespool selgitatud, kasutati Likerti seitsmepunktilist skaalat. Ühe suuna nelja väite maksimumne summa oli seega 28. Ilmnes, et mõlema motivatsioonisuuna väikseim skoor oli 4 ja suurim 28. Esiteks võeti vaatluse alla, kumb motivatsioonisuund on kogu valimis (N = 194) domineerivam. Selgus, et integratiivse suuna keskmised tulemused olid kõrgemad (M = 19,30; SD = 5,40 vs. M = 15,10; SD = 5,65). Et kindlaks teha statistiline erinevus, võrreldi instrumentaalse ja integratiivse suuna keskmisi tulemusi Wilcoxon'i astakmargitestiga, mis seda kinnitas (Z = -8,96; p < 0,001; r = 0,64).

Instrumentaalset motivatsiooni iseloomustavatest väidetest oli suurima keskmise näitajaga INST2 (vt joonis 1a). Selle väitega nõustujate hulk oli instrumentaalsete väidete puhul võrreldav integratiivsete väidete nõustujate hulgaga. Selle kohaselt välisüliõpilased pigem nõustusid, et eesti keele oskus võib teha temast targema inimese (skaalaväärtusi 5 ja 6 valis 52%). Instrumentaalse motivatsiooni väidetest on aga INST2 kõige vähem n-õ instrumentaalne ja ei seostu otseselt ei kiire kasu ega tõenäolise elatusaseme tõusuga (karjäär, hea ja tasuv töökoht, edasiõppimine). Selle rühma teiste arvamustega osalejad pigem ei nõustunud, mida näitavad väikesed keskmised tulemused. Eesti keele kasulikkust hea töökoha saamisel kuigivõrd ei hinnatud (INST3; väärtuse 1 valis 21%). Välisüliõpilased ei arvanud ka, et nad vajaksid eesti keelt karjääri tegemisel (INST1; väärtusi 1 ja 2 valis 43% üliõpilastest) või edasistel õpingutel (INST4; väärtusi 1 ja 2 valis 51% üliõpilastest).

Eesti keele integratiivset väärtustamist näitavate väidete keskmised tulemused olid selgelt suuremad (vt joonis 1b). Enim nõustusid välisüliõpilased arvamusega, et eesti keele õppimine võib olla neile oluline, võimaldamaks eesti keele kõnelejadega

vabamalt suhelda (INTGR4; skaalaväärtused 5–7 moodustasid enamiku, 74%). Osalejad nõustusid, et eesti keele oskus aitaks paremini mõista eestlaste käitumist ja probleeme (INTGR1; väärtused 6 ja 7 moodustasid 50%). Samamoodi arvati, et eesti keele õppimine annaks võimaluse osaleda vabamalt teise kultuurirühma tegevustes (INTGR3; väärtusi 5 ja 6 valis 49%). Peale selle võis eesti keele õppimine olla välisüliõpilasele tähtis põhjusel, et võimaldab paremini mõista eesti kunsti ja kirjandust (INTGR2; nõustumist märkivaid väärtusi 47% vs. mittedõustumist märkivaid 34%).

Joonis 1. Instrumentaalset (a) ja integratiivset (b) motivatsiooni väljendavad keskmised tulemused

Tabel 1. Eesti keelt õppivate ja mitteõppivate välisüliõpilaste keskmiste tulemuste võrdlus

Väide		Grupp n ₁ = 65 n ₂ = 65	M	SD	
INST1	Studying Estonian can be important for me because I'll need it for my future career	KÕ	3,52	2,08	
		MÕ	3,23	1,87	
INST2***	Studying Estonian can be important for me because it will make me a more knowledgeable person	KÕ	5,38	1,45	
		MÕ	4,52	1,43	
INST3	Studying Estonian can be important to me because I think it will someday be useful in getting a good job	KÕ	4,03	2,13	
		MÕ	3,52	2,05	
INST4	Studying Estonian can be important for me because I think I will need it for further studies	KÕ	3,18	1,97	
		MÕ	2,69	1,63	
INTGR1	It can be important for me to know Estonian in order to better understand Estonians behaviour and problems	KÕ	5,31	1,61	
		MÕ	4,82	1,63	
INTGR2	Studying Estonian can be important for me because it will enable me to better understand and appreciate Estonian art and literature	KÕ	4,42	1,94	
		MÕ	4,34	1,89	
INTGR3	Studying Estonian can be important for me because I will be able to participate more freely in the activities of other cultural groups	KÕ	5,02	1,70	
		MÕ	4,49	1,86	
INTGR4**	Studying Estonian can be important to me because it will allow me to be more at ease with Estonian speaking people	KÕ	5,42	1,60	
		MÕ	4,69	1,70	
Rühma summaarne tulemus		INST*	KÕ	16,12	6,04
			MÕ	13,97	5,38
		INTGR*	KÕ	20,15	5,19
			MÕ	18,34	5,72

*p < 0,05; **p < 0,01; ***p < 0,001

4.2. Eesti keele õppijate ja mitteõppijate motivatsioon

Eesti keelt õppivate (KÕ, $n_1 = 65$) ja mitteõppivate (MÕ, $n_2 = 65$) välisüliõpilaste tulemused saadi, kui võrreldi kaht soo ja suuruse poolest võrdsustatud gruppi. Välisüliõpilaste arvamused väidete kaupa suuresti ei erinenud, kuid kokkuvõttes hindasid mitteõppijad nii instrumentaalseid kui ka integratiivseid väiteid madalamalt (vt tabel 1). Rühmade summaarseid tulemusi võrreldes jääb silma, et nagu kogu valimis, nii ka mõlemas rühmas olid integratiivse suuna väidete tulemused suuremad. Väikseim oli mitteõppijate rühma instrumentaalse suuna keskmine summa (ligikaudu 14 võimalikust 28-st).

Teatud mõttes on mitteõppija teinud oma valiku ja väljendab eesti keele mitteõppimisega motivatsioonipuudust. Reile magistritöös (2018: 69) on esile toodud ka põhilised eesti keele õppimise demotivaatorid: inglise keelega hakkamasaamine igapäevaelus, keeleõppimise piiratud aeg, eesti keele keerukus ja eestlaste endi eelistus mitte suhelda välisüliõpilasega eesti keeles. Instrumentaalset motivatsiooni pärsib seega selgelt just keelekeskkond, mis võimaldab välisüliõpilasel ka ilma eesti keele oskusega hakkama saada.

4.3. Välisüliõpilaste Eestis viibimise aja, õppimisvaldkonna, haridustaseme ja soo seosed keeleõppimise motivatsiooni suunaga

Järgmisena vaadeldi, kas välisüliõpilaste plaanitav Eestis viibimise aeg mõjutab motivatsioonisuunda. Kogu valim ($N = 194$) jaotati kaheks grupiks: a) üks ja kaks semestrit ($n = 87$) ja b) pikemalt Eestis viibivad üliõpilased ($n = 107$). Tulemusi esitavas tabelis 2 märgib esimest gruppi tähis L ja teist P. Motivatsioonisuundadest paistab selgelt silma just instrumentaalne suund, kus erinevus on kõige suurem ($r = 0,50$). Pikemalt Eestis viibijate keskmine tulemus on märkimisväärselt suurem (vrd ligikaudu 12 ja 18, võimalik rühma summa 28). Nähtub, et pikemalt Eestis olevad välisüliõpilased hakkavad eesti keelt ka instrumentaalselt väärtustama, st tekib rohkem seoseid eesti keele oskuse, võimaliku tulevase töö ja karjääriga Eestis. Kuid siiski on integratiivse motivatsiooni näitajad suuremad mõlemal grupil, seejuures tuntuvalt suurem on tulemus grupil P.

Tabel 2. Lühemalt (L) ja pikemalt (P) Eestis viibijate keskmiste tulemuste võrdlus Manni-Whitney U-testiga

Väidete rühm	Grupp $n_a = 87$ $n_b = 107$	M	SD	Astakute summa	U	Z	p	r
Instrumentaalne suund	L ^a	11,98	4,10	5769	1941	-6,99	< 0,001	0,50
	P ^b	17,64	5,48	13146				
Integratiivne suund	L ^a	17,66	5,49	6967	3138	-3,91	< 0,001	0,28
	P ^b	20,64	4,93	11949				

Et püüda leida vastust, kas esineb õppimisvaldkonnast tingitud erinevusi keeleõppe motivatsiooni suuna puhul, võeti analüüsis arvesse nelja enam-vähem ühesuurust gruppi. Vaadeldi tudengeid ($N = 149$), kes õpivad humanitaarteadusi ja kunste

(HUM, n = 34), infotehnoloogiat (IT, n = 36), loodusteadusi (NAT, n = 38) ning sotsiaalteadusi (SOC, n = 41). Manni-Whitney U-testiga leiti iga rühma summaarsete tulemuste keskmiste võimalikud erinevused, sh leiti rühmade keskmised tulemused. Ilmnes, et keeleõppimise motivatsioonisuund on pigem integratiivne sõltumata valdkonnast. Statistiline erinevus esines aga instrumentaalse motivatsioonisuuna sees: infotehnoloogia üliõpilased olid instrumentaalselt motiveeritud eesti keelt õppima enam kui loodusteaduste õppijad (vt tabel 3).

Tabel 3. Keskmised tulemused õppimisvaldkonniti instrumentaalse suuna puhul

	Grupp	n	M	SD	Astakute summa	U	Z	p	r
Statistiline erinevus	IT	36	16,36	5,37	1617	561	-1,96	0,050	0,22
	NAT	38	14,20	5,30	1464				
	SOC	41	14,76	5,41					
	HUM	34	15,81	6,70					

Ilmselt on üks põhjus, miks just infotehnoloogia üliõpilased paistavad silma oma instrumentaalse motiveeritusega, see, et neist suur osa soovib tõepoolest Eestisse tööle jääda (vt ka Laura Heina Tallinna Tehnikaülikoolis kaitstud magistritööd “Eesti infotehnoloogia (IT) valdkonna välistudengite töötamishuvi ja -võimalused Eesti IKT ettevõtetes”, Hein 2016). Kuigi IT-valdkonna ettevõtted Eestis on väga rahvusvahelised ja töökeel neis võib suurelt jaolt olla hoopis inglise keel, mõistavad IT-valdkonna välisüliõpilased siiski vajadust osata eesti keelt, kui on kavatsus oma edasine elu ja töö Eestiga siduda.

Haridustasemest sõltuvate erinevuste leidmiseks keeleõppe motivatsiooni suuna puhul analüüsiti motivatsiooni summaarseid tulemusi keskharidusega (61 inimest, KESK) ja kõrgharidusega (133, KÕRG) osalejatel. Gruppide suurused ei taganud küll ideaalseid võrdlustingimusi, kuid erinevuste tendentsi võiks statistiline test näidata. Kõrgharidusega osalejate alla arvestati need, kes märkisid oma haridustasemeks bakalaureuse-, magistri- või doktorikraadi. Erinevus leiti integratiivse motivatsiooni puhul (vt tabel 4). Kõrgharidusega välisüliõpilased väärtustasid eesti keelt rohkem integratiivselt kui keskharidusega üliõpilased.

Tabel 4. Keskmiste tulemuste võrdlus haridustaseme suhtes Manni-Whitney U-testiga

Väidete rühm	Grupp n _a = 61 n _b = 133	M	SD	Astakute summa	U	Z	p	r
Instrumentaalne suund	KESK ^a	17,79	7,80	5602	3711	-0,96	0,340	
	KÕRG ^b	18,83	7,34	13314				
Integratiivne suund	KESK ^a	18,28	5,39	5245	3354	-1,94	0,052	0,14
	KÕRG ^b	19,77	5,36	13671				

Viimaks võib veel mõjutada inimese keeleõppimise motivatsiooni ka individuaalne tunnus nagu tema sugu. Käsitatud uurimuse käigus ei ilmnud meeste ja naiste motivatsiooni kirjeldavate keskmiste näitajate vahel statistilist erinevust, mis muidugi ei välista selle esinemist näiteks teistsuguse valimi korral.

5. Kokkuvõte ja soovitusi

Kokkuvõtvalt saab esile tuua, et välisüliõpilane Eestis õpib eesti keelt pigem integratiivsest motivatsioonist lähtudes. Selline motivatsioonisuund kinnitab viimaste aastate rahvusvaheliste uuringute tulemusi, et võõrkeeleeõppes kannustab õppima muid keeli kui inglise keelt just integratiivne motivatsioon. Välisüliõpilased hindasid eesti keele võimaliku oskuse puhul tähtsamaks selle integratiivset väärtust: mõista paremini kultuuri ja kõnelejaid. Keele instrumentaalset või praktilist ja majanduslikku väärtust hinnati madalamalt, kusjuures arvude järgi oli erinevus üpris suur (keskmised 19 ja 15 võimalikust 28-st, $p < 0,001$). Välisüliõpilased hindasid kõrgelt võimalust eesti keele oskuse abil suhelda vabamalt eesti keele kõnelejatega, mõista nende käitumist ja probleeme, aga ka kunsti ja kirjandust, ning osaleda muretumalt kogukonna tegevustes. Üliõpilased nõustusid väitega, et eesti keel teeb targemaks. Paraku ei olnud välisüliõpilaste meelest keel kasulik või vajalik hea töökoha saamiseks, karjääritegemiseks ega ka edasisteks õpinguteks. Kui Eesti keeleseisundi uurimus (Lukk jt 2017: 20) tõi välja, et Eestis elavad vene kodukeelega isikud väärtustavad eesti keelt pigem instrumentaalselt (nt see annab tööturul eelise), siis välisüliõpilastel on integratiivne motivatsioon esikohal nii lühema kui ka pikema Eestis viibimise perioodi puhul. Siiski suureneb instrumentaalne motivatsioon pikema Eestis viibimisega ja (ilmselt) ka kavatsustega edaspidi Eestis tööd leida. Näib, et kui olla Eestis pikemat aega, siis läheb eesti keelt vaja ja hakatakse nägema selle kasulikkust näiteks töö saamisel, karjääri tegemisel või õpingutes. On tähelepanuväärne, et just IT-erialade välistudengitel võib täheldada tavapärasest suuremat instrumentaalset motivatsiooni. IT-erialade välisüliõpilased soovivad ka keskmisest enam lõpetamise järel Eestisse jääda.

Eesti keele pragmaatilist väärtust hakatakse märkama aja jooksul, kuid sellele võiks tähelepanu juhtida juba õpingute alguses. Küllap tuleks rohkem (näiteks eeskujude või edulugude abil) propageerida eesti keele oskusega seotud karjääri võimalusi. Ka sihtasutuse Archimedes uuringus "International Student Barometer" (Ranne 2015) rõhutatakse, et tuleks teha jõupingutusi välisüliõpilastele praktika kohtade pakkumiseks. Seda põhjusel, et välisüliõpilaste rahulolu töötamise ja karjääri võimalustega on palju madalam võrreldes üldise pigem kõrge hinnanguga õpingutele Eestis. Näiteks Eesti kõrgkoolide vilistlaste uuringust (Ernst & Young 2017: 69) selgus, et pooled välisriigist pärit vilistlased polnud praktikavõimalustega Eestis rahul. Ka Evelin Kütt järeldas oma välismaa ülikoolides eesti keelt õppivate tudengite õpimotivatsiooni uurivas magistritöös, et üliõpilastele võiks tuua näiteid, milliseid eeliseid annab eesti keele oskus tulevikuks, ning pakkuda neile nt praktika- ja töövõimalusi Eestis koostöös eraettevõtetega (Kütt 2018: 69). Praktika Eestis eeldab küll mõningat eesti keele oskust, kuid annab kindlasti hoogu keeleoskuse arengule ja sotsiaalsete sidemete tekkimisele eestlastega.

Põhjus, miks keelt instrumentaalselt vähem väärtustatakse, võib olla tihedalt seotud ka Eesti kui tulevase elu- ja töökoha atraktiivsusega. Kui Eesti õppimiskohana on välisüliõpilase jaoks meeldiv ja huvitav (Reile 2018: 59), siis ühe põhilise takistusena Eestisse jäämisel nimetavad välispäritolu vilistlased suhteliselt madalat töötasu (Kreepuu 2017: 21). Eesti majandusnäitajate kasvu ja üldise heaolu tõusu jätkumist lootes võiks eeldada, et selle demotivaatori mõju ajapikku väheneb.

Lühendid

HUM	humanitaarteaduste ja kunsti valdkonna üliõpilased
INST	instrumentaalne motivatsioon
INTGR	integratiivne motivatsioon
IT	infotehnoloogia üliõpilased
KESK	keskharidusega üliõpilased
KÕ	eesti keelt õppivad üliõpilased
KÕRG	kõrgharidusega üliõpilased
L	lühemat aega (1–2 semestrit) Eestis viibinud üliõpilased
M	keskmine tulemus
MÕ	eesti keelt mitteõppivad üliõpilased
NAT	loodusteaduste valdkonna üliõpilased
P	pikemat aega Eestis viibinud üliõpilased
SD	standardhälve
SLA	teise keele omandamine
SOC	sotsiaalteaduste valdkonna üliõpilased

Kirjandus

- Al-Hoorie, Ali H. 2017. Sixty years of language motivation research: Looking back and looking forward. – SAGE Open, 7 (1), 1–11. <https://doi.org/10.1177/2158244017701976>
- Baker, Colin 1992. Attitudes and Language. Clevedon: Multilingual Matter Ltd.
- Brown, H. Douglas 2000. Principles of Language Learning and Teaching. 4th ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Cook, Vivian 2016. Premises of multi-competence. – V. Cook, L. Wei (Eds.), The Cambridge Handbook of Linguistic Multi-Competence. Cambridge: Cambridge University Press, 1–10. <https://doi.org/10.1017/cb09781107425965.001>
- Darvin, Ron; Norton, Bonny 2015. Identity and a model on investment in applied linguistics. – Annual Review of Applied Linguistics, 35, 36–56. <https://doi.org/10.1017/S0267190514000191>
- Dewaele, Jean-Marc 2009. Individual differences in second language acquisition. – W. C. Ritchie, T. K. Bhatia (Eds.), The New Handbook of Second Language Acquisition. 2nd ed. UK: Emerald Group Publishing Limited, 623–640. <https://doi.org/10.1016/B978-012589042-7/50003-7>
- The Douglas Fir Group 2016. A transdisciplinary framework for SLA in a multilingual world. – The Modern Language Journal, 100 (S1), 19–47. <https://doi.org/10.1111/modl.12301>
- Dörnyei, Zoltán 2001. Teaching and Researching Motivation. Harlow: Longman.
- Dörnyei, Zoltán 2003. Questionnaires in Second Language Research: Construction, Administration, and Processing. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Dörnyei, Zoltán; Ushioda, Ema 2011. Teaching and Researching Motivation. 2nd ed. Harlow: Longman.
- Dörnyei, Zoltán; MacIntyre, Peter D.; Henry, Alastair 2015. Motivational Dynamics in Language Learning. Bristol: Multilingual Matters.
- Ehala, Martin; Tammemägi, Anni 2012. Eesti õpilaste keelehoiakud 2011. aastal [‘Language attitudes of Estonian school students in 2011’]. – Keel ja Kirjandus, 4, 241–260.
- Ehala, Martin; Klaas-Lang, Birute 2018. Eesti keelekeskkond täna 25 aastat tagasi [‘Estonian language environment 25 years ago’]. – Sirp. Keele Infoleht, 16.3, nr 11.
- Ehala, Martin; Niglas, Katrin 2004. Eesti koolinoorte keelehoiakud [‘Language attitudes of the Estonian secondary school students’]. – Akadeemia, 10, 2115–2142.
- Ellis, Rod 1994. The Study of Second Language Acquisition. Oxford: Oxford University Press.
- Ernst & Young Baltic AS 2017. Eesti kõrgkoolide 2015. aasta vilistlaste uuring. Aruanne [‘Estonian higher education institution alumni survey 2015: Report’]. Tartu: Haridus- ja

- Teadusministeerium. https://www.hm.ee/sites/default/files/uuringud/vil2015_aruanne.pdf (29.9.2018).
- Field, Andy 2005. *Discovering Statistics Using SPSS*. 2nd ed. London: Sage Publications Ltd.
- Franken, Robert E. 2007. *Human Motivation*. 6th ed. Belmont: Thomson/Wadsworth.
- Gardner, Robert C. 1985a. The attitude/motivation test battery: Technical report. Manuscript. <http://publish.uwo.ca/~gardner/docs/AMTBmanual.pdf> (29.9.2018).
- Gardner, Robert C. 1985b. *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Arnold.
- Gardner, Robert C. 2004. Attitude/motivation test battery: International AMTB research project. Manuscript. <http://publish.uwo.ca/~gardner/docs/englishamtb.pdf> (28.9.2018).
- Gross, Renate; Veldre, Helena 2017. Rahvusvaheliste tudengite olukord Eestis 2016: Fookusgrupi intervjuude lühiport ['The situation of international students in Estonia 2016: Focus group interviews']. Tallinn: Eesti Üliõpilaskondade Liit. <https://www.yumpu.com/xx/document/view/57978832/rahvusvaheliste-tudengite-olukord-eestis-2016-luhiport> (29.9.2018).
- Hein, Laura 2016. Eesti infotehnoloogia (IT) valdkonna välisstudengite töötamishuvi ja -võimalused Eesti IKT ettevõtetes ['Occupational prospects in Estonian ICT companies for foreign students studying in the field of information technology (IT) in Estonia']. Magistritöö. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool. <https://digi.lib.ttu.ee/i/file.php?DLID=6336&t=1> (29.9.2018).
- Keelehoiakute uuring 2017. Küsitlus 15–74aastaste elanike seas ['Language attitude study: Survey among 15-74 year olds']. Turu-uuringute AS. <http://hdl.handle.net/10062/56512> (28.9.2018).
- Klaas-Lang, Birute 2017. Ülikoolide mõte ja eesti keel ['The idea of universities and Estonian']. – Postimees, 7.10. <https://arvamus.postimees.ee/4265741/birute-klaas-lang-ulikoolide-mote-ja-eesti-keel> (26.9.2018).
- Klaas-Lang, Birute; Metslang, Helle 2018. Eesti keele kestlikkus kõrghariduses ['Language sustainability of Estonian in higher education']. – Akadeemia, 30 (4), 667–689.
- Klaas-Lang, Birute; Praakli, Kristiina 2015. Milleks mulle eesti keel? Riigikeele oskuse vajalikkusest vene koolinoorte pilgu läbi ['Why do I need Estonian? The importance of official language competence in the eyes of Russian teenagers']. – Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat, 11, 111–126. <https://doi.org/10.5128/erya11.07>
- Klaas-Lang, Birute; Praakli, Kristiina 2018. Riigikeele oskusest, kasutamisest ja väärtustamisest Soome ja Eesti muukeelsete noorte näitel ['The similarities and differences between young non-native speakers' skills, use and valuing of the official language in Finland and Estonia']. – Lähivertailuja, 28, 109–142. <https://dx.doi.org/10.5128/LV28.03>
- Klaas-Lang, Birute; Praakli, Kristiina; Peedisson, Anni; Lašmanova, Alla 2014. Arvamusi ja hinnanguid riigikeele õppe korraldamise kohta vene õppekeele koolides. Uuringu lõpparuanne ['Opinions and assessments on the organization of teaching the official language in Russian-medium schools: Final report']. Tartu: Tartu Ülikooli eesti keele (võõrkeelena) osakond. <http://hdl.handle.net/10062/45121> (28.9.2018).
- Klaas-Lang, Birute; Kikerpill, Tiina; Praakli, Kristiina; Zagorska, Ilze; Türk, Ülle 2015. Eesti, Läti, Leedu, Soome, Iirimaa ja Kanada riigikeeleõppe võrdlev uuring ['Comparative study of the official language of Estonia, Latvia, Lithuania, Finland, Ireland and Canada: Final report']. Tartu: Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituut. <http://hdl.handle.net/10062/49667> (28.9.2018).
- Kreegipuu, Tiiu 2017. Välisüliõpilased Eesti kõrghariduses. Haridus- ja Teadusministeeriumi aasta-analüüs 2017 ['Foreign students in Estonian higher education: Annual analysis 2017']. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium. <https://www.hm.ee/sites/default/files/uuringud/valisuliopilased.pdf> (29.9.2018).
- Kütt, Evelin 2018. Eesti keele ja kultuuri akadeemiline välisõpe – ajalugu, hetkeseis ja tuleviku-perspektiivid ['The academic studies of Estonian language and culture abroad – history,

- current situation and future perspectives']. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool. <http://hdl.handle.net/10062/60556> (27.9.2018).
- Lukk, Maarika; Koreinik, Kadri; Kaldur, Kristjan; Vihman, Virve-Anneli; Villenthal, Anneli; Kivistik, Kats; Jaigma, Martin; Pertšjonok, Anastasia 2017. Eesti keeleteisund ['The language situation in Estonia']. Tartu: Tartu ülikool ja Balti Uuringute Instituut (IBS). <http://hdl.handle.net/10062/56511> (29.9.2018).
- Piliste, Kristina 2018. Eestis õppivate kraadiõppe välisstudengite arv ületas 4000 piiri ['The number of postgraduate students studying in Estonia exceeded 4,000']. SA Archimedes. <http://archimedes.ee/eestis-oppivate-kraadioppe-valistudengite-arv-uletas-4000-piiri/> (29.9.2018).
- Ranne, Raul 2015. Välisüliõpilased hindavad Eestis õppimist kõrgelt ['International students value studying in Estonia highly']. SA Archimedes. <http://archimedes.ee/valisulioopilased-hindavad-eestis-oppimist-korgelt-2/> (27.9.2018).
- Reile, Liis 2018. Eestis õppivad välisüliõpilased ja eesti keel: hoiakud ja keeleõppimise motiivatsioon ['International students studying in Estonia and Estonian language: Attitudes and language learning motivation']. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool. <http://hdl.handle.net/10062/60670> (26.9.2018).
- Riigikogu pressiteenistus 2018 = Riigikogus oli riikliku tähtsusega küsimusena arutelu all eesti keele olukord ['The Riigikogu discussed the situation of the Estonian language as a matter of national importance']. <https://www.riigikogu.ee/pressiteated/taisakogu/riigikogus-oli-riikliku-tahtsusega-kusimusena-arutelu-eesti-keele-olukord/> (3.10.2018).
- Roosaar, Greta 2016. Eesti haridus- ja teadussaavutuste rahvusvaheline tutvustamine suureneb ['The international introduction of educational and scientific achievements in Estonia is increasing']. SA Archimedes. <http://archimedes.ee/eesti-haridus-ja-teadussaavutuste-rahvusvaheline-tutvustamine-suureneb/> (29.9.2018).
- Ryan, Richard M.; Deci, Edward L. 2000. Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. – Contemporary Educational Psychology, 25 (1), 54–67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Study in Estonia 2018. Programmes. <https://www.studyinestonia.ee/en/study/programmes> (26.9.2018).
- Tavakol, Mohsen; Dennick, Reg 2011. Making sense of Cronbach's alpha. – International Journal of Medical Education, 2, 53–55. <https://doi.org/10.5116/ijme.4dfb.8dfd>
- TÜ 2018 = Tartu Ülikoolis alustab õpinguid 4359 uut üliõpilast ['4359 new students start their studies at the University of Tartu']. <https://www.ut.ee/et/uudised/tartu-ulikoolis-alustab-opinguuid-4359-uut-uliopilast> (26.9.2018).
- Ushioda, Ema 2009. A person-in-context relational view of emergent motivation, self and identity. – Zoltán Dörnyei, Ema Ushioda (Eds.), Motivation, Language Identity and the L2 Self. Bristol: Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781847691293-012>
- Ushioda, Ema 2017. The impact of global English on motivation to learn other languages: Toward an ideal multilingual self. – The Modern Language Journal, 101 (3), 469–482. <https://doi.org/10.1111/modl.12413>

WHY LEARN A “SMALL” LANGUAGE? INTEGRATIVE VS. INSTRUMENTAL MOTIVATION IN INTERNATIONAL STUDENTS’ LEARNING OF ESTONIAN

Birute Klaas-Lang, Liis Reile

University of Tartu

The number of international students in Estonian higher education institutions has increased by nearly five times in the past ten years and now amounts to 6000. Universities must inevitably consider how to integrate international students into Estonian society and language space. But what, if anything, could motivate a foreigner to learn Estonian? Being a relatively small language, Estonian does not have the kind of consumer value that English has. Studies have shown that Russian-speaking inhabitants of Estonia mainly learn Estonian for pragmatic reasons, i.e. their motivation is instrumental. The paper focuses on the issue of international students’ motivation for learning Estonian – whether it is mainly instrumental or integrative, showing the learner’s positive attitude towards the target language community. Some of the questions discussed in the paper are whether the learning motivation is associated with sociodemographic factors such as the international student’s gender, field of study, previous level of education and intended duration of stay in Estonia, and whether the orientation of the motivation differs between those who learn Estonian and those who do not.

The results were obtained by a survey and statistical data analysis. The attitudes of international students (N = 194) were measured both on a seven point Likert scale and with eight relevant statements using the method of semantic differential.

The results indicate that international students in Estonia have mainly integrative motivation for learning Estonian. The instrumental value of Estonian was considered less important with the difference on the scale being relatively great (average values of 19 and 15 of the maximum of 28, $p < 0.001$). Students not learning Estonian gave lower points to both instrumental and integrative statements than students learning Estonian. When sociodemographic factors were taken into account it became evident that the students who stayed in Estonia longer also started to place a greater instrumental value on Estonian. Regardless of the field of study, the motivation for learning Estonian was mainly integrative. Only students of information technology (in comparison with students of natural sciences) showed noticeably more instrumental motivation. International students with higher education saw the integrative value of Estonian more than students with secondary education. No statistical difference between genders was found in the study.

Keywords: language policy, education policy, learning motivation, needs, foreign language teaching, Estonian

Birute Klaas-Langi (Tartu Ülikool) teaduslikud huvialad on keeletüpoloogia, väliseesti keel, eesti keele teise keelena/võõrkeelena omandamine ja õpetamine.
Jakobi 2-434, 51005 Tartu, Estonia
birute.klaas-lang@ut.ee

Liis Reile (Tartu Ülikool) uurib hoiakuid ja keeleõppimise motivatsiooni.
Jakobi 2-434, 51005 Tartu, Estonia
liis.reile@gmail.com